

праздника и, въ особено молитвено настроение, изглеждаха духовно бодри.

Особено важенъ моментъ настъпи следъ изпѣване на *Свѣтилния*. Дѣснитѣ пѣвци, поддържани чрезъ исото на малки деца-ученици, тежко почнаха „Всякое дыханіе“. Дѣдо попъ Иванъ, съ величавата си старческа фигура, се показа отъ северната врата на олтара. Съ бѣла сребърна кадилница въ ржка, той излизаше да кади. Гжсти кълба димъ отъ благоуханенъ руски тамянь, какъвто той употребяваше само на голѣмитѣ празници, изпълни цѣлата църква. И когато пѣвцитѣ казваха стихирнитѣ думи; „Веселитесь праведнии, небеса радуйтеся, възг्राйте горы“ — той съ ржка заклати запаленитѣ полиелен, и тѣ, изобразявайки разигралитѣ се планини, взеха силно да се люлѣятъ и играятъ. Сърдцата на богомолцитѣ трепнаха отъ туй символично действие, лицата имъ осия нѣкаква неземна радость. Тѣ всички взеха набожно да се кръстятъ. И най-простиятъ вѣрующъ безъ проповѣдь като че ли разбра смисъла на църковнитѣ пѣсни и усети въ себе си високъ подемъ. Дѣдо попъ, считайки себе си виновникъ на туй молитвено възбуждение, продължаваше важно да кади. А полиелеитѣ, като че ли отъ нѣкакво силно землетресение, продължаваха таинственото си люлѣене едва ли не до края на самата служба.

Но най-трогателни минути настанаха, когато, слѣдъ изпѣване на *Славата*, дѣдо попъ Иванъ тържествено отвори царскитѣ врата и застана на тѣхъ, а едно момче застана въ срѣдната на църквата и, както се чете апостолъ, съ хубавъ гласъ взе да чете: „Днесъ Христосъ въ Витлеемъ се ражда отъ Дева“. Старитѣ и възрастнитѣ веднага слѣзнаха отъ троноветѣ, кждето стоеха, и всички, наведени, почнаха пакъ благоговѣйно да се кръстятъ. Когато момчето произнасяше думитѣ: „Небеснитѣ сили се радватъ, и земята заедно съ човѣцитѣ се весели, мждрецитѣ дарове принасятъ на Божествения Младенецъ, пастиритѣ се чудятъ на Родения“ — сълзи отъ сърдечно умиление потекоха изъ очитѣ на стария, съ дълга и бѣла като повесмо коса, дѣдо Христо, който винаги заемаше трона до дѣснитѣ пѣвци — до самия владишки тронъ — и често попѣваше съ своя приятенъ старчески гласъ, а редовно четеше „Вѣрую“. Просълзиха се мнозина. Но най-силно бѣхме трогнати ние, малкитѣ деца, които съ свояга сърдечна чистота като че ли по-ясно схванахме тайната на Спасителевото рождение, по-скоро бѣхме пленени и високо издигнати отъ боголепната ангелска пѣсенъ „Слава въ вышнихъ Богу“ и като че ли сами мислено се бѣхме присѣдинили къмъ сладкогласиля хоръ на светитѣ ангели въ висинитѣ надъ витлеемското поле.

Тѣй духовно ободрени и полѣхани отъ светостѣта на великия празникъ престояхме всички до края на службата. Съ високо празнично настроение и като че ли осветени се върнахме вкъщи още по тъмно.

Петдесетъ години се изминаха отъ ония честити детски дни, ала и днесъ не мога да забравя всичко туй. И днесъ си спомнямъ преживѣното тогава — и вкъщи, срещу Коледа, около лама-